

A háromarcú városrész

Séta a Lágymányoson

Néhány évtizede még a Műegyetemig ért a Duna holtága, amelyről nevét kapta ez a vidék — a Lágymányos. Mocsaras, lágy talaján a Budafoki úttól a Dunáig valóságos vadvizországot volt: nádas, kacsák, szárcsák világa és békáké... Millió és millió béka koncertezett esténként és a Püpos-rétről tücskök armádiájának szerelmes dalát hozta a szél... Aztán a harmincas években lecsapolták a lápot, kezdték feltölteni a talajt és szédületes telekspekuláció kezdődött. Végül mégsem lett semmi a dologból. Üresen maradt a nagy, sok tízezer négyszögölnyi rét. Jött a háború és jórészt azt is rombadöntötte, ami volt...

Toronydaruk vadvizorszáiban

De aztán újjáépült a Lágymányos egyik kapuja: a Szabadság-híd és felépült a másik is: a Boráros téri híd. 1954-ben pedig szinte egyik napról a másikra mész- és homokhegyek varázsolódtak ide és vadul sikoltozó tehervonatok hordták a téglát, gerendát. Belemartak a rétbé a földvájók, zakatolni kezdtek a betonkeverők és felvonultak a nehéz fegyverek: magasan hordozott, méltóságteljes nyakukkal az emelők, a toronydaruk is.

A csatazaj még nem ült el. Az építők hadserege folyamatosan támad tovább és nyomul előre. Meghódítja a fővárosnak a Lágymányost.

Egy részét már »bevette« — kezd kialakulni az új, modern lakónegyed. A háromarcú városrész. Mert az. Hiszen az új utcák, terek, a hat-, hét- és kilencemeletes háztömbök tözsomszédságában állnak még behegedt, háborús sebeikkel a Budafoki út és a Bercsényi utca öreg berkaszárnyái és van még a rétből is. Igaz, már nem a régi! Nemcsak, hogy téglák és homokkupacok tarkítják, hanem itt is, ott is újabb és újabb falakat húznak, vagy alapoznak.

S ha most, ma erre visz utunk, séta közben mindhárom

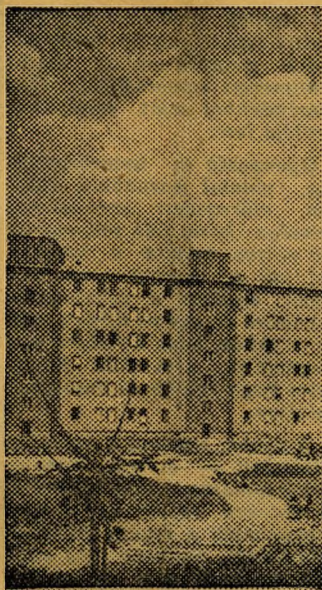
arcát megmutatja a Lágymányos...

Az őslakók

A Budafoki úton, a Dohánygyáron túl, a vasúti töltés felé indulunk. A legutolsó — mint kiderül, korban a legelső — házba, a 81-be térünk be. Nagy, régi bérház, sokáig uralta az egész környéket, mivel egyedül volt... 1911-ben építtette bizonyos Barkóczy báró. Nem sokkal azután, hogy elkészült és dolgozni kezdett a Dohánygyár. Arra számított, hogy özőnleni fognak a lakók. De valahogy csak nem jöttek, és a báró úr tönkrement. 1915-től eladta a házat a Bicskei Banknak. De az sem bírta soká. 1926-ban »társasházat« csinált belőle — lakásenként kiárusította a berkaszárnyát.

Mindezt a ház őslakói mesélték el nekünk — Szimcsákék a IV. emeleten és Demeterék az elsőn.

Negyvennégy esztendeje, 1915-ben költözött ide Szimcsák Alajos kistisztviselő feleségével és négy gyermekével. A legidősebb 11, a legfiatalabb 3 esztendő volt akkor. Ma már csak az öregúr és a legidősebb leány, Vilma lakja a régi otthont.

— Milyen volt itt az élet azelőtt? — tünődik el kérdésünkre Vilma. — Hát olyan fatusi. Itt volt mindjárt a ház előtt a Püpos-rét. (Püpos, mert dombok dudorodtak rajta a nádasdarabok és csillogó talajvíztücsök között.) A gyerekek paradicsoma volt. Nyáron békát, szöcskét fogni, télen meg, amikor a tücsök befagytak, korcsolyázni jártunk oda.

Széles mosollyal, huncutul felcsillanó szemmel mesél Vilma a nagy gyerekkori mulatságokról... És szinte belepirul a büszkeségbe, úgy mondja, hogy itt tanult ám jární Gyurkovics Mária, és itt hancúrozott »boldogult úrfi korában« Greguss Zoltán is.

— Nagyon-nagyon szép volt, de amikor felnőtünk és eljártunk már dolgozni, bizony nehéz lett az életünk — borul el Vilma arca.

Mert minden olyan végtelenül messze volt és a villamosról, amely most percenként itt csilingel el szinte a ház előtt, álmódni sem mertek.

Demeter Györgyné is emlékezik erre — férje 1932 óta jár ki innen Csepelre. Akkoriban költöztek ide. Nagyon szerették ezt a romantikus világot, a Budafoki út hófehér gyertyás gesztenyefáit (amelyek a talajfeltöltéskor tűntek el) és az üde zöld mezőt, a nádas, a tücsökciripelést. És sajnálják, hogy város lesz itt is.

— De ezt nehogy megírja — mondja búcsúzóul Erzszi asszony —, hiszen ez csak afféle öreges érzékenykedés. Ennél sokkal fontosabb, hogy növekedik a város és sokan lakáshoz jutnak.

Az újak

A Budafoki út 81-ből az új lakónegyed felé indulunk. Itt van egészen közel — kilépünk a kapun, befordulunk a ház sarkánál és már ott is vagyunk.

A Bercsényi utcában egyetlen régi bérház van csupán, körülötte krémszínűre és almazöldre festett új épületek. Végigmegyünk az utcán és felfelnezzünk házaira. Minden erkélyen muskátli és petunia virít, s az egyik V. emeleti erkélyről valóságos oleandererdő hajlik ki... Jobb kéz felé új park: a Baranyai tér. Tizenöt ház veszi körül, egy-két esztendeje készült el valamennyi. Itt már tökéletes és végleges a rend, csendes, nyugalmas a park. Vidám, pirosra festett padjain szerelmespárok suttognak és öregasszonyok pletykálnak. A játszótér tele van gyerekekkel, homokoznak, hintáznak és mászkálnak a remek szép kis medencében, amely — üres. Ha víz volna benne, bizonyosan csónakot úsztatnának a gyerekek...

De megyünk tovább, a Bercsényi utcán egészen le a vas-

úti töltésig és befordulunk a Baranyai útra. A 7-es számú háztömb F/11-es épületének kapuján nyitunk be. Vajon kik laknak itt? Bizonyos, hogy sok a gyerekes család, mert a kocsi-megőrző nyitott ablakú ajtaján bepillantva, hamarjában kilenc gyermekkocsit, egy három kerekű biciklit és négy gyermekkerékpárt számolunk össze.

A szerencse fiai

Csak úgy találokra csengünk be az V. emelet egyik lakásába — Boldizsárékhoz. A ház ura, a 27 esztendő Boldizsár László finommechanikai műszerész az Elektromechanikai Vállalatnál. A fiatalasszony a Gellért-hegyi XI/6-os házközelőségen dolgozik, most várják második gyermeküket. Sárka 1956 februárjában született, nem sokkal, mielőtt ideköltöztek.

Kétszobás, összkomfortos a lakás — világos, kényelmes, modern. A házban távfűtés van és mint mindenütt, Boldizsáréknál is gázbojler a fűdőszobában. A hálószoba-bútor »Sári mama« hozta otthonról, a fehér gyerekágyban ő aludt valaha, a konyhabútor nemrég vették és a könyvespolc is mostanában került a helyére.

Kérdésünkre, hogy jó-e itt lakni, harsogó nevetéssel válaszolnak: — Nem jó, hanem egyszerűen csodálatos!

Hasonlóképpen vélekednek a többiek is: Mátéék, akik Angyalföldről, vagy Rózsaék, akik az Üllői útról kerültek ide.

De igaz is, szerencse fiai — és leányai — valamennyien. Ilyen öröm és ilyen lakás a Lágymányoson most már csupán azokra vár, akik a most épülő házakba költöznek majd. Egyesek nagyon is hamarosan, mások egy-két esztendő múlva S hozzájuk képest Boldizsárék Mátéék és Rózsaék legalább annyira lágymányosi őslakó soknak számítanak majd, min amennyire ma azok Szimcsákék és Demeterék...

Köves Judit